

93138221-9	14/02/2025	עולם קטן	עמוד 10	1	27.34x35.86
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

החלוץ התורני

אבד חסיד חלוץ מן הארץ: הרב יוסי שריד היה מראשוני ישיבת כרם ביבנה והיה הראשון שהתגייס למסלול ההסדר. הוא ייסד ישיבה תיכונית ראשונה בדרום ועמד בראש קריית החינוך במבשרת ציון, חלוצת שיטת הגרעינים התורניים. בנו הרב רן שריד נפרד מאיש ענק שנפטר בחיור מן העולם

בעז דרומי

שלושת המייסדים של קרית חינוך מבשרת כולל מרץ: מימין הרב שבת זליקוביץ, שנפטר לפני חודשיים. משמאל הרב אליהו סופר, ראש הישיבה התיכונית, ובאמצע, הרב יוסי שריד, כשמעליו תמונת הדמות שהלך לאורה, סבו הגדול הרצל. (תמונה עגולה).

הרב שריד גדל בתל אביב. "כשאבא היה בכיתה ח' הגיע הרב נריה לסניף בני עקיבא, הסיר את החליפה, נשען על הכיסא כשרגליו על המושב כאומר 'אני אחד מכם'. הוא צייר לנגד עיניהם המשתאות את החלוצים שהפריחו את השממה וטען שהגיעה העת לחלוציות חדשה: הפצת התורה. בואו להיות חלו'תרים, קרא בלהט, חלוצים תורניים".

דברי הרב נריה שבו את ליבו של הנער הצעיר, והוא הפך לתלמידו בישיבת כפר הרא"ה. "יום אחד הרב נריה פנה אל אבי ואמר לו: יוסי, אתה אומנם בכיתה ט', אבל ברחובות צריך שליח לשבת ארגון מטעם הנהלת בני עקיבא. לך ותצליח. אבא שאל בחשש איפה זה ואיך מגיעים לשם, והרב סמך עליו ואמר: אתה תסתדר. אבא הגיע לבסוף ואף הצליח להלהיב את לב החניכים והמדריכים, וזה נטע בו ביטחון. הרב נריה היה כמו אדמו"ר ציוני ונטע בתלמידיו את התחושה ש'במקום שאין איש - תהיה איש'".

בכיתה י"א עבר הנער ללמוד בישיבת כרם ביבנה שנפתחה אז, והצטרף למחזור הראשון אף שהיה צעיר מרעיו. בחבריו היו הרב זלמן מלמד והרב יעקב פילבר. "אבא ידע לזהות מהפכות ודבק בתורה".

ההסדרניק הראשון בארץ

באותם ימים היה מקובל להתגייס לגרעיני נח"ל, תוכנית ששילבה בין שירות צבאי למשימות חלוציות של התיישבות ועבודה חקלאית. "אבא הגה את הרעיון לשלב בין שירות צבאי ללימוד תורה בישיבה".

"בן 18 התגייס לנח"ל והיה לחייל ההסדר הראשון עם חבר קרוב, הרב דני שילה"

בן עשרים התחתן הרב יוסי שריד והתיישב בכפר הרא"ה. הומצאה בשבילו משרה חדשה שלא הייתה עד אז: מדרך של ישיבה! הרב נריה לא ידע מה זה אומר, וכך מבוקר עד ערב הועסק בעבודות תחזוקה וחשמלאות ובהוראה לצד השכמת תלמידים לתפילה. אבל האברך רצה ללמוד ולא לכבות שרפות, וכעבור זמן לא רב עבר ללמוד בישיבה החקלאית הסמוכה ושימש בה ר"מ. בשנת ה'תשכ"ב (1961) החליט שהגיע הזמן להפריח את השממה בנגב, והלך להקים עם חברו הטוב הרב שבתאי זליקוביץ את הישיבה התיכונית בית יהודה בכפר מיוון. "כמעט לא היו אז ישיבות תיכוניות בנגב", אומר הרב רן, "והם סימנו את השביל לבאים אחריהם".

הצוות החינוכי של ישיבת בית יהודה היה חרדי

בחלקו. "לא כולם אהבו זאת בכפר", מספר הרב רן. "הדבר גרם למתיחות ואף להתנכלויות של ממש. ואבא, שמעולם לא הבדיל בין חרדים, דתיים לאומיים וחילונים, לא יכול לשאת זאת". נאמן לצוות שלו הודיע הרב שריד להנהלת הכפר שאם הם אינם שומרים על כבודם, הוא עוזב. וכך עשה, ואבא ושותפיו לדרך, הרב שבתאי זליקוביץ ויבדל לחיים הרב אליהו סופר החרדי עזבו הכול, השאירו את החלום מאחור ועברו להקים את הפרויקט הבא, שהיה למפעל חיים.

עשיתי ככל אשר ציוותני: שמחתי ושימחתי אחרים

בשנות השישים הייתה מבשרת ציון מעברת פשע שכוחת אל. זה היה להתחיל הכול מההתחלה אחרי שנים. בתמיכתו של שר השיכון ממפלגת מפא"י אברהם עופר ז"ל הקימו בה הרב שריד והרב זליקוביץ את קריית החינוך הגדולה, ובה הישיבה התיכונית קול מבשר. "אבא היה מחנך ור"מ. מאות הבוגרים שלימד יודעים לספר איך ידע לחבר אותם לתורה בחיור, בשירה ובסיפורים".

לצד הישיבה התיכונית הקימו הרב שריד וחבריו את המהפכה הגדולה - הקמת הגרעינים התורניים הראשונים - הקמת כולל מר"ק, מרכז צוותים. "זה היה רעיון משותף של אבא ושל הנדיב וולפסון. המטרה הייתה להכשיר צוותים של רבנים ולשלוח אותם יחד לעיירות פיתוח וליישובי ספר. הם קראו לחברם הרב אורי כהן שליט"א לעמוד בראשו. אברכי הכולל קיבלו בית מגורים ומשכורת, למדו הוראה ורבנות, ובתמורה התחייבו לנדוד בסוף השנה השלישית לארבע כנפות הארץ ולהקים קהילות של תורה. כך קמו בכל הארץ מצפון לדרום גרעינים תורניים. במיוחד בעיירות הפיתוח".

מה היה המוטו החינוכי של אביך?

"אבא האמין שתורה צריך ללמד מתוך שמחה. כשהיה עולה למסור שיעור הסתכל על הקהל, הבריק איוו מהתלה תורנית, וכולם נשפכו מצחוק. רק אז המשיך בשיעור. הוא היה אומר: אם אתה אדם מאמין, אתה שמח, כי אם אתה לא שמח, מה אתה אומר בזה לריבוננו של עולם? לכן גם התעקש שגרעיני מר"ק יהיו

המטרה הייתה להכשיר צוותים של רבנים ולשלוח אותם יחד לעיירות פיתוח וליישובי ספר. כך קמו בכל הארץ מצפון לדרום גרעינים תורניים

מורכבים מצוות ולא יבואו כיחידים. אם להם יהיה טוב וכוח, יהיה לתלמידים טוב".

הרב שריד הזכיר תמיד את רש"י על המילים "עשיתי ככל אשר ציוותני במצוות ביעור מעשרות": "שמחתי ושימחתי אחרים", ואמר שזה מה שניסה לעשות בחייו.

יש לך דוגמה לשנינות אופיינית?

"כן", מחייך הרב רן, "כשמפלגות השמאל - מפ"ם, ר"ץ ושינוי - התאחדו וקראו לעצמן מרצ, אבא פנה לוועדת הבחירות בתביעה נגד ראש מרצ יוסי שריד. רזי ברקאי זיהה את האייטם והזמין אותם לריאיון משותף. בסוף הריאיון אמר אבי ליוסי שריד: בסופו של דבר שנינו מתפללים את אותה התפילה. יוסי שריד הרים גבה: 'אני מתפלל?', ענה לו הרב יוסי שריד בשנינות: שנינו מתפללים לקץ הימין".

צוואה אחרונה

בשעת לילה של יום שלישי, שבוע לפני שנסתלק לגנוי מרומים, דיבר הרב יוסי שריד עם ילדיו ואמר להם דברי פרדה. הרב רן זוכר שאמר: "ניסיתי ללכת בדרך של בני משפחתי: סבי הגדול רבי אבא אברהם הרצל, בן דודו של הרצל, ודודי הגדול רבי עקיבא יוסף שלזינגר, שאני קרוי על שמו. להיות ולעשות כמותם".

ספר לי מעט על הדמויות האלו.

"הרב אבא הרצל היה מרבני פרשבוג ומגדולי דרשניה. דרשותיו היו שמחות, מלאות סיפורים וכישרון משחק. כשדיבר על דמויות התורה יכולת לחוש בהן קמות לתחייה. נראה שאבא בהחלט ירש ממנו לא מעט כישרון משחק והומור".

ומי היה הרב עקיבא יוסף שלזינגר?

"גם הוא מפרשבוג, מתלמידי החתם סופר והכתב סופר, והיה חוזה המדינה החרדי. הוא היה חרדי קנאי שהתנגד ללימודי השכלה, ועם זאת היה ציוני בדרכו וחדשן. בשנת 1870 עלה לארץ. עשרים שנה לפני שהרצל פרסם את 'אלטנוילנד' הוא כתב מאמר גדול ובו

פירט איך הוא רוצה שייראו המדינה היהודית והצבא היהודי. הוא קרא לבני היישוב הישן לעסוק בעבודת כפיים ובחקלאות, ובשל כך נודה ונרדף. היה רבה של המושבה פתח תקווה".

איך אביך קיבל את דבר מחלתו?

"בשבועיים האלה, כשהוא על מיטת חוליו בבית החולים, היה צלול לחלוטין ואמר דברי פרדה. הוא הכין אותנו לזה והקל עלינו מאוד. אמר שכבר ארז את החפצים והוא כבר בעולם הבא ושהיו לו חיים טובים ושזכה באישה נפלאה. תמיד אמר בחיור: התפקיד המרכזי בחיי שאני מלווה מלכה. מלווה את אימא שלכם. הוא נפרד בצורה מאוד מסודרת והנחה איך תיראה ההלוויה. היה חשוב לו שכל אחד מהילדים ומהחתנים יספיד מתוך הכתב, נתן צוואה, אמר תודה רבה ושהיו לו חיים יפים איתנו".

בשבת האחרונה לחייו, שבת פרשת בא, זכה הרב רן לראותו בפעם האחרונה. בהספדו סיפר: "אבא, אמרתי לך שזו שבת יציאת מצרים. לא שמעת. בשבת הזו לא הפסקת להתיישר לרגע. בסעודה שלישית אימא ציוותה עליי לשיר. שרתי ושרתי, ולפתע ברגע שיצאה השבת התחלת לשיר לעצמך בכוונה גדולה: 'אני ישנה וליבי ער, קול דודי דופק פתחי לי'".

"הוא הכין אותנו לזה והקל עלינו מאוד. אמר שכבר ארז את החפצים והוא כבר בעולם הבא ושהיו לו חיים טובים"

"ולאחר ההבדלה שרת בשמחה: 'המבדיל בין קודש לחול חטאתנו הוא ימחול, זרעו וכספנו ירבה כחול וככוכבים בלילה'. וכשנפרדנו למרות סבלך הודית לי שבאתי, כאילו עשיתי טובה מיוחדת. אתמול אמרת: אני אוהב אתכם ואהבתי אתכם. נעמתם לי מאוד בימים האחרונים. היו לי ימים נפלאים איתכם. כזה אתה, אבא, אפילו בסבל הגדול אתה מודה ושר אוהב ימים לראות אך טוב".

"לפני חודשיים נפטר הרב זליקוביץ", אומר הרב רן. "אולי לא היה יכול להיות אחרת, כי הם היו שני רעים דלא מתפרשין. חיו יחד, חלמו יחד ופעלו יחד לאורך כל הדרך".